QORTI ĊIVILI PRIM'AWLA
(Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali)

ONOR. IMĦALLEF TONI ABELA LL.D.

Seduta ta' nhar il-Hamis, 15 ta' Diċembru, 2022

Numru

Rikors Numru 90/2018 TA

Charles Steven Muscat

Vs

Avukat Generali

Il-Kummissarju tal-Pulizija

Ministru tal-Intern u s-Sigurta' Nazzjonali

Il-Kap tas-Servizz tas-Sigurta'

<u>Il-Qorti</u>:

Rat ir-rikors ta' Charles Steven Muscat (ir-rikorrent) tat-13 ta' Settembru 2018 li permezz tiegħu talab u premetta s-segwenti:

''Illi f'Diċembru tas-sena elfejn u wieħed (2001), il-Pulizija tal-Iskwadra kontra d-droga ġew infurmati li kienu qed isiru arranġamenti sabiex jiġu impurtati ġewwa Malta mill-Olanda ammonti konsiderevoli tad-droga kokajina u cannabis u dan sabiex jiġu ttraffikati. Illi mill-informazzjoni illi kellha l-Pulizija u sussegwentement mill-investigazzjoni illi saret mill-istess Pulizija irriżulta li kien hemm diversi persuni, xi uħud minnhom li kienu ġol-ħabs ta' Malta, li kienu involuti fl-operat tal-kuntatti sabiex dan isseħħ fejn fost dawn in-nies kien hemm l-esponent.

Illi jirriżulta illi l-Uffiċjali tal-pulizija inkarigati minn din l-operazzjoni jew aħjar investigazzjoni, operazzjoni li kienet qed titmexxa id f'id mas-Servizzi tas-Sigurta' li kienu qed jinterċettaw xi telefonati marbuta ma' allegat konġura dwar importazzjoni ta' droga f'Malta. Illi l-istess Uffiċjali tal-Pulizija jikkonfermaw illi d-dettalji dwar kif bdiet tiżvolgi din l-allegata importazzjoni ta' droga ġiet miksuba mit-telefonati li ġew intereċettati mis-Servizzi tas-Sigurta' li kienu qed jindikaw ukoll in-nies li setgħu kienu involuti fl-istess operazzjoni. Fil-fatt, jidher illi abbażi ta' dawn it-telefonati l-pulizija bdew isegwu il-movimenti ta' xi nies li dehrilhom li setgħu kienu involuti biex b'hekk fil-jum indikat fl-att tal-akkuża, il-Pulizija wasslu sabiex jinterċettaw importazzjoni ta' droga erojina mertu tal-każ.

Illi waqt l-investigazzjonijiet, irriżulta li meta bdew isiru ttrattativi meħtieġa bejn diversi persuni ai fini ta' din l-azzjoni illegali, Charles Steven Muscat, li f'dak iż-żmien kien detenut ġewwa l-faċilita' korrettiva ta' Kordin, beda jikkomunika ma' persuna jew persuni sabiex jiġu fornuti ammonti kbar tad-droga kokajina u cannabis, bl-iskop li din tigi importata f'Malta u dan ai fini ta' traffikar tal-istess f'pajjiżna.

Illi sussegwentement l-esponenti ġie mressaq il-Qorti akkużat b'diversi reati senjatament assoċjazzjoni, importazzjoni, traffikar u pussess ta' droga. Illi konsegwentement inħareġ l-Att tal-Akkuża bin-numru 47/2010 fl-ismijiet **Ir-Repubbblika ta' Malta vs Charles Steven Muscat.**

Lanjanzi Kostituzzjonali

1. L-Illegalita' tal-Interċettazzjonijiet ta' telefonati magħmula mis-Servizz tas-Sigurta' ta' Malta

Illi l-esponent jirrileva illi l-każ tiegħu hu msejjes prinċiparjament fuq l-interċettazzjonijiet ta' telefonati magħmula mis-Servizz tas-Sigurta' ta' Malta illi saru bejn l-esponent u persuni oħra;

Illi jirriżulta u dan anke mix-xhieda tal-Uffiċjali Prosekuturi illi tali interċettazzjonijiet ta' telefonati magħmula mis-Servizz tas-Sigurta' ta' Malta kienu saru a bażi ta' mandati awtorizzati mill-Ministru tal-Intern [responsabbli minn tali interċettazzjonijiet fil-perjodu tal-akkadut];

Illi l-Att dwar is-Servizz tas-Sigurta [Kap 391 tal-Liġijiet ta' Malta] jipprovdi l- funzjonijiet tas-Servizz u ċioe' primarjament il-protezzjoni tas-Sigurta' Nazzjonali u funzjonijiet oħra bħal prevenzjoni jew kxif ta' delitti gravi. Illi l-istess Att fl-artikoli sussegwenti jipprovdi dwar il-ħruġ tal-mandati relattivi anke għall- interċettazzjonijiet telefoniċi fejn anke jistabbilixxi ili l-mandati għall-interċettazzjonijiet ta' komunikazzjonijiet għandhom jinħarġu biss bil-miktub mill- Ministru Responsabbli mis-Servizz jew f'każ ta' urġenza saħansitra jista' jinħareġ bil-miktub mis-Segretarju Permanenti jew mis-Segretarju tal-Kabinett jekk awtorizzat mill-Ministru;

Illi l-Att jipprovdi illi kollox għandu jsir b'segretezza assoluta dwar l-operat u saħansitra l-kontrolli fuq l-operat tas-Servizz huma mill-inqas, kważi ineżistenti, u jeskludu anke skrutinju saħanistra mill-Qorti anke meta tali interċettazzjonijiet jintużaw fi proċeduri penali;

Illi għalkemm huwa prinċipju kardinali illi l-Pulizija Ezekuttiva għandu jkollha l-għodda neċessarja sabiex tipprevjeni reati kriminali iżda jiġi rilevat illi l-Leġislatur bil-promulgazzjoni ta' dan l-Att dwar is-Servizz tas-Sigurta [Kap 391 tal-Liġijiet ta' Malta] għażel illi jagħti parti mill-għodda meħtieġa lill-istituzzjonijiet sigriet lil hinn minn kull skrutinju ġudizzjarju u għalhekk bi vjolazzjoni tad-drittijiet fundamentali tal-bniedem;

Illi ladarba l-prosekuzzjoni għażlet li teżebixxi l-interċettazzjonijiet telefoniċi bħala prova, kull azzjoni tal-awtoritajiet konċernati in konnessjoni ma' tali interċettazzjonijiet hija suġġetta għall-iskrutinju ġudizzjarju anke in vista tal-kunċett ta' *equality of arms*.

Illi jigi rileva tilli minn fost il-pajjiżi kollha membri tal-Unjoni Ewropea huma Malta u r-Renju Unit [għalkemm fil-Liġi Ingliża ġew postulati salvagwardji illi fil-Liġi Maltija ġew kompletament injorati] biss fejn il-mandati għall-interċettazzjonijiet telefoniċi jinħarġu mill-Ministru Responsabbli mill-Intern u mingħajr ebda kontroll mill-organu ġudizzjarju;

Illi dan ifisser illi tali interċettazzjonijiet fil-każ odjern saru ai termini ta' mandat maħruġ mill-Eżekuttiv u mhux minn awtorita' ġudizzjarja u għalhekk m'hemmx skrutinju ġudizzjarju u serħan tal-moħħ fl-esponent illi tali prova nġabret b'mod trasparenti;

Illi għalhekk l-awtoriżżazzjoni ġudizzjarja jew quasi-ġudizzjarja indipendenti mill-operat tal-Pulizija hija neċċessarja u meħtieġa sabiex jiġu ssalvagwardjati d-drittijiet fundamentali tal-bniedem u dan ħalli jiġi sorveljat l-operat tal-istess Pulizija Ezekuttiva f'dik l-investigazzjoni;

Di piu' jiġi rilevat illi l-Artikolu 18 (5) tal-Att dwar is-Servizz tas-Sigurta' wkoll huwa leżiv stante illi jipprojbixxi l-Qrati milli jintervjenu fl-eżerċizzji tal-poteri mogħtija fl-istess att. Dan ifisser illi l-Qrati m'għandhomx u ma jistgħux skont l- istess Att jissindikaw il-poteri tal-Att innifsu u dan ovvjament imur kontra l-ispirtu tal-Konvenzjoni Ewropea senjatament l-Artikolu 13.

Illi jiġi rilevat illi fil-każ odjern dawn is-salvagwardi ma sarux u għalhekk kwalunkwe interċettazzjoni illi saret hija leżiva għad-drittijiet fundamentali tal-esponent senjatament l-Artikoli 6, 8 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Artikoli 32 (cc) u 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u dan anke kif jirriżulta minn diversi sentenzi tal-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem;

Illi kif ġie rilevat mill-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem fis-sentenza Leander vs Sweden [deċiża fis-26 ta' Marzu 1981]:

''there is the risk of undermining or even destroying democracy on the grounds of defending it''.

Illi di piu' l-istess Qorti fil-każ Weber and Saravia vs Germany qalet hekk:

''the risk that a system of secret surveillance for the protection of national security may undermine or even destroy democracy under the cloack of defending it''.

Fil-fatt, fil-każ Lamber vs France l-Qorti rriteniet illi:

''the rule of law implies, inter alia, that interference by the executive authorities with an individual's rights should be subject to an effective control''.

Illi inoltre fil-każ Klass & Others vs Germany intqal hekk:

‘’an individual may, under certain conditions, claim to be the victim of a violation occasioned by the mere existence of secret measures or of legislation permitting secret measures, without having to allege that such measures were in fact applied to him. The relevant conditions are to be determined in each case according to the Convention right or rights alleged to have been infringed, the secret character of the measures objected to, and the connection between the applicant and those measures’’.

‘’One of the fundamental principles of a democratic society is the rule of law, which is expressly referred to in the Preamble to the Convention. The rule of law implies inter alia, that interference by the executive authorities with an individual's rights should be subject to an effective control which should normally be assured by the judiciary, at least in the last resort, judicial control offering the best guarantees of independence, impartiality and a proper procedure’’.

Illi fil-fatt, jiġi rilevat illi fil-każ Bykov vs Russia ġie rilevat is-segwenti:

76. The Court reiterates that the phrase "in accordance with the law" not only requires compliance with domestic law but also relates to the quality of that law, requiring it to be compatible with the rule of law. In the context of covert surveillance by public authorities, in this instance the police, domestic law must provide protection against arbitrary interference with an individual's right under Article 8. Moreover, the law must be sufficiently clear in its terms to give individuals an adequate indication as to the circumstances in which and the conditions on which public authorities are entitled to resort to such covert measures (see Khan v. the United Kingdom, no. 35394/97, § 26, ECHR 2000-V).

78. The Court has consistently held that when it comes to the interception of communications for the purpose of a police investigation, "the law must be sufficiently clear in its terms to give citizens an adequate indication as to the circumstances in which and the conditions on which public authorities are empowered to resort to this secret and potentially dangerous interference with the right to respect for private life and correspondence" (see Malone v. the United Kingdom, 2 August 1984, § 67. Series A no. 82). In particular, in order to comply with the requirement of the "quality of the law", a late which confers discretion must indicate the scope of that discretion, although the detailed procedures and conditions to be observed do not necessarily have to be incorporated in rules of substantive law. The degree of precision required of the "law" in this connection will depend upon the particular subject-matter. Since the implementation in practice of measures of secret surveillance of communications is not open to scrutiny by the individuals concerned or the public at large, it would be contrary to the rule of law for the legal discretion granted to the executive- or to a judge to be expressed in terms of an unfettered power. Consequently, the law must indicate the scope of any such discretion conferred on the competent authorities and the manner of its exercise with sufficient clarity to give the individual adequate protection against arbitrary interference (see, among other authorities, Huvig v France, 24 April 1990, §§ 29 and 32, Series A no. 176-B; Amann v. Switzerland IGC1, no. 27798/95, § 56, ECHR 2000-11; and Valenzuela Contreras v. Spain, 30 July 1998, § 46, Reports of Judgments and Decisions 1998-V)

Fil-kawża Kennedy vs UK intqal hekk:

118. It is not disputed that mail, telephone and email communications, including those made in the context of business dealings, are covered by the notions of "private life" and "correspondence" in Article 8 § 1. 119. The Court has consistently held in its case-law that its task is not normally to review the relevant law and practice in abstracto, but to determine whether the manner in which they were applied to, or affected, the applicant gave rise to a violation of the Convention (see, inter alia, Klass and Others, cited above, § 33, N.C. v. Italy [GC], no. 24952/94, § 56, ECHR 2002-X; and Krone Verlag GmbH & Co. KG v. Austria (no. 4), no. 72331/01, § 26, 9 November 2006). However, in recognition of the particular features of secret surveillance measures and the importance of ensuring effective control and supervision of them, the Court has permitted general challenges to the relevant legislative regime.

Illi jiġi rilevat ukoll illi fil-każ odjern il-mandati relattivi għall-interċettazzjonijiet m'għandhomx l-istess firma u għalhekk huwa fl-aħjar amministrazzjoni tal-ġustizzja illi jiġi ċċarat ta' min huma dawn il-firem u dan anke sabiex tiġi stabbilita jekk il-firem f'dawn id-dokumenti humiex ffalsifikati jew le;

2. L-Illegalita' fiż-żamma ta' data ġenerata jew proċessata

Illi inoltre l-esponent jirrileva illi permezz ta' Direttiva 2006/24/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Marzu tas-sena 2006, dwar iż-żamma ta' data ġenerata jew proċessata b'konnessjoni mal-provvista ta' servizzi pubblikament disponibbli ta' komunikazzjoni elettronika jew ta' networks ta' komunikazzjoni pubblika u li temenda d-Direttiva 2002/58/KE [Data Retention Directive), ġew armonizżżati d-dispożizzjonijiet tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea relatati maż-żamma, mill-fornituri ta' servizzi ta' komunikazzjonijiet elettroniċi aċċessibbli għall- pubbliku jew ta' networks pubbliċi ta' komunikazzjoni, ta' data ġġenerata jew ipproċessata minn dawn il-fornituri bil-għan li tiggarantixxi d-disponibilita' ta' din id-data għall-finijiet ta' prevenzjoni, riċerka, identifikazzjoni u prosekuzzjoni ta' reati;

Illi jiġi rilevat iżda illi d-Direttiva 2006/24/KE imponiet inter alia obbligu fuq il-fornituri ta' servizzi ta' komunikazzjonijiet elettroniċi aċċessibbli għall-pubbliku jew ta' networks pubbliċi ta' komunikazzjoni li jżommu data tal-users tas-servizzi tagħhom li tiġi ġġenerata jew ipproċessata minn dawn il-fornituri għall-finijiet li jagħmlu lil din id-data aċċessibbli lill-awtoritajiet nazzjonali [data retention obbligation]

Illi din id-Direttiva ġiet trasposta hawn Malta permezz tal-Avviż Legali 198 tal-2008 u cioe' Regolamenti li jemendaw ir-Regolamenti dwar l-Ipproċessar ta' Data Personali fis-settur tal-Komunikazzjonijiet Elettroniċi. Fil-fatt, din id-Direttiva tinsab implimentata fil-Liġi Maltija fit-Taqsima II (Zamma ta' Data) tar-Regolamenti dwar l-Ipproċessar ta' Data Personali fis-settur tal-Komunikazzjonijiet Elettroniċi [S.L. 440.01):

Illi iżda jiġi rilevat illi permezz ta' diversi sentenzi mogħtija mill-Onorabbli Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropea ġie rilevat illi din id-Direttiva surreferita hija invalida u llegali għall-finijiet u effetti kollha tal-liġi [vide: Digital Rights Ireland Ltd vs Minister for Communications, Marine and Natural Resources et]. Illi sussegwentement diversi Qrati Kostituzzjonali ta' Stati Membri oħra ddikjaraw illi l-leġislazzjoni nazzjonali tagħhom li timplimenta din id-Direttiva huma nulli u bla effett;

Illi għalhekk stante illi din id-Direttiva ġiet dikjarata invalida u llegali isegwi illi f'Malta l-istess l-Avviz Legali 198 tal-2008 u t-Taqsima II tar-Regolamenti dwar l- Ipproċessar ta' Data Personali fis-settur tal-Komunikazzjonijiet Elettroniċi [S.L 440.01] illi huma bbażati fuq l-istess Direttiva huma wkoll nulli u bla effett;

Illi dan ifisser illi kull żamma ta data mill-forrituri ta' servizzi ta' komunikazzjonijiet elettroniċi aċċessibbli għall-pubbliku jew ta' networks pubbliċi ta' komunikazzjoni, u kull aċċess lill-awtoritajiet ta' tali data u użu ta' tali data mill- Pulizija u kwalunkwe entita' oħra hija llegali u leżiva għad-drittijiet fundamentali tal-esponenti. Illi inoltre kwalunkwe data miġbura fil-każ odjern bis-saħħa tal- leġislazzjoni sussidjarja fuq imsemmija ma tistax tiġi użata fi proċeduri kriminali billi hija miġjuba llegalment u bi ksur tad-drittijiet fundamentali tal-bniedem u għalhekk tali data għandha tiġi sfilzata mill-inkartament kriminali fil-każ odjern;

Illi għaldaqstant il-Leġislazzjoni fuq imsemmija, ossia, l-Avviz Legali 198 tal-2008 u t-Taqsima II tar-Regolamenti dwar l-Ipproċessar ta' Data Personali fis-settur tal-Komunikazzjonijiet Elettronici [S.L. 440.01] huma invalidi u llegali u l-użu ta' tali data fi proċeduri kriminali ai termini ta' din il-Leġislazzjoni jikkostitwixxi ksur tad-drittijiet fundamentali tal-bniedem ossia l-Artikoli 6, 8 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Artikoli 39 u 65 tal-Kostituzzjoni ta' Malta;

Għaldaqstant l-esponenti jitlob reverentement lil dina l-Onorabbli Qorti jogħġobha:

1. Tiddikjara illi ġew leżi d-drittijiet fundamentali tal-esponenti għal smiegħ xieraq kif sanċit fl-artikoli 32(cc) u 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u fl-Artikoli 6, 8 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem stante illi F'interċettazzjonijiet fil-każ odjern saru ai termini ta' mandat maħruġ mill- Eżekuttiv u mhux minn awtorita' ġudizzjarja u għalhekk m'hemmx skrutinju ġudizzjarju u serħan tal-moħħ fl-esponent illi tali prova nġabret b'mod trasparenti;

2. Tiddikjara illi ġew leżi d-drittijiet fundamentali tal-esponenti għal smiegħ xieraq kif sanċit fl-artikoli 32(cc) u 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u fl-Artikoli 6, 8 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem stante illi żamma ta' data mill-forrituri ta' servizzi ta' komunikazzjonijiet elettroniċi aċċessibbli għall- pubbliku jew ta' networks pubbliċi ta' komunikazzjoni, u kull aċċess lill- awtoritajiet ta' tali data u użu ta' tali data mill-Pulizija u kwalunkwe entita' oħra hija llegali u leżiva;

3. Takkorda dawk ir-rimedji effettivi u xierqa fiċ-ċirkostanzi''.

Rat ir-risposta tal-Intimati Awtoritajiet tal-1 ta' Ottubru 2018 li permezz tagħha

wieġbu u eċċepew is-segwenti:

''Illi l-pretensjonijiet tar-rikorrenti huma mibnija fuq żewġ binarji fis-sens illi fl-ewwel lok "*gew lezi d-drittijiet fundamentali tal-esponenti ghal smiegh xieraq kif sancit fl-artikoli 32 (cc) u 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u fl-Artikoli 6, 8 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem stante illi l-intercettazzjonijiet fil-kaz odjern saru ai termini ta' mandate mahrub mill-Ezekuttiv u mhux minn awtorita' gudizzjarja u ghalhekk mhemmx skrutinju gudizzjarju u serhan tal-mohh fl-esponenti illi tali prova ngabret b'mod trasparenti"* u fit-tieni lok illi "*gew lezi d-drittijiet fundamentali tal-esponenti ghal smiegh xieraq kif sancit fl-artikoli 32 (cc) u 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u fl-Artikoli 6, 8 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem stante illi zamma ta' data mill-forrituri ta' servizzi ta' komunikazzjonijiet elettronici accessibbli ghall-pubbliku jew ta' networks pubblici ta' komunikazzjoni, u kull access lill-awtoritajiet ta' tali data u uzu ta' tali data mill-Pulizija u kwalunkwe entita' ohra hija llegali u leziva".*

Illi l-esponenti jissottomettu li l-pretensjonijiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt għar-raġunijiet segwenti:-

1. Illi *in linea* preliminari, il-Kummissarju tal-Pulizija, il-Ministru tal-Intern u s-Sigurta' Nazzjonali u l-Kap tas-Servizz tas-Sigurta' mhumiex il-leġittimi kontraditturi stante li l-ilment tar-rikorrenti huwa mibni fuq l-kostituzzjonalita' o meno ta' liġi u li għalhekk l-esponenti Kummissarju tal-Pulizija, Ministru tal-Intern u s-Sigurta' Nazzjonali u l-Kap tas-Servizz tas-Sigurta' għandhom jiġu dikjarati bħala mhux il-leġittimi kontradituri u jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju;

2. Illi *in linea* preliminari wkoll, in kwantu l-allegazzjonijiet ta' ksur huma mibnija abbażi ta' l-Artikolu 32 tal-Kostituzzjoni, l-esponenti jissottomettu illi l-Artikolu 32 tal-Kostituzzjoni huwa inapplikabbli u dan peress illi dan l-artikolu huwa biss introduzzjoni għal-lista tad-Drittijiet Fundamentali bħal ma huwa l-Ewwel Artikolu tal-Konvenzjoni li jintroduċi l-lista ta' drittijiet u libertajiet fundamentali li dwarhom l-Istati firmatarji jobbligaw ruħhom li jħarsu fit-territorju tagħhom. Dawn iż-żewġ artikolu qatt ma jistgħu invokati.

   L-esponenti jirrilevaw illi hija l-Kostituzzjoni stess illi fl-Artikolu 46 fl-ewwel subinċiż tiegħu jeskludi l-applikazzjoni ta' l-Artikolu 32 ta' l-istess Kostituzzjoni meta tiprovdi s-segwenti:

   "**46.** (1) Bla ħsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikoli (6) u (7) ta' dan l-artikolu, kull persuna li tallega li xi waħda mid-disposizzjonijiet ta' l-artikoli 33 sa 45 (magħdudin) ta' din l-Kostituzzjoni tkun ġiet, tkun qed tiġi jew tkun x'aktarx ser tiġi miksura dwarha, jew kull persuna oħra li l-Prim'Awla tal-Qorti Civili f'Malta tista' taħtar ad istanza ta' xi persuna li hekk tallega, tista', bla ħsara għal kull azzjoni oħra dwar l-istess ħaġa li tkun tista' ssir legalment, titlob lill-Prim'Awla tal-Qorti Civili għal rimedju".

   L-esponenti jissottomettu illi l-Artikolu 32 tal-Kostituzzjoni huwa biss artikolu introduttiv u mhux intiż sabiex jiġi invokat bħala dritt fundamentali *per se* u dan peress illi l-artikoli protettivi għad-drittijiet fundamentali huma kontenuti fl-artikoli 33 sa 45 u dan kif jipprovdi l-Artikoli 46 (1) tal-Kostituzzjoni.

3. Illi *in linea* preliminari wkoll in kwantu l-lanjanza tar-rikorrenti hija mibnija fuq allegata leżjoni ta' dritt ta' smigħ xieraq naxxenti mill-interċettazzjonijiet telefoniċi, l-esponenti jirrilevaw li r-rikorrenti diġa' kien ippropona azzjoni kostituzzjonali mibnija fuq allegata lezjoni ta' dritt ta' smigħ xieraq fuq l-kwistjoni li titratta interċettazzjonijiet telefoniċi fl-ismijiet "*Charles Steven Muscat vs Avukat Generali*" (rikors kostituzzjonali numru 24/12JRM) li nqatgħet mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili (sede Kostituzzjonali) fis-27 ta' Settembru 2012 liema sentenza ma ġietx appellata u hija llum *res judicata* u r-rikorrenti għalhekk ma jistax jerġa' jirriproponi ilment ieħor mibni fuq allegata lezjoni ta' dritt ta' smigħ xieraq mill-istess kwisjoni u cioe' minn interċettazzjonijiet telefoniċi quddiem dina l-Onorabbli Qorti tramite l-proċeduri odjerni. Illi fil-fehma tal-esponenti għalhekk in kwantu l-allegazzjonijiet tar-rikorrenti huma mibnija fuq allegata lezjoni tad-dritt għal smigħ xieraq dawn huma milquta' bl-ostakolu tar-*res judicata*;

4. Illi *in linea* preliminari wkoll, l-esponenti jeċepixxu n-nuqqas ta' applikabilita' tal-Artikolu 65 tal-Kostituzzjoni liema artikolu ma jagħti l-ebda dritt ta' azzjoni iżda jiddelinea l-prinċipju ġenerali tal-poter leġislattiv li huwa vestit fil-Parlament;

5. Illi *in linea* preliminari wkoll, ir-rikorrenti qiegħed jabbuża mill-proċess kostituzzjonali stante illi huwa qiegħed jadopera proċedura straordinarja bħal ma hija l-proċedura odjerna meta għad għandu a disposizzjoni tiegħu rimedji ordinarji sabiex iħares id-drittijiet pretiżi minnu. Illi l-ammissibilita' ta' xhieda u dokumenti fi proċeduri kriminali taqa' fil-kompetenza esklussiva tal-Qrati penali u dan skont il-provvedimenti tal-Kodiċi Kriminali (Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta). Illi għalhekk ir-rikorrenti għandu l-possibilita' li jqajjem l-oggezzjoni tiegħu kemm għall-interċettazzjonijiet kif ukoll għall-użu tad-data quddiem il-qrati kriminali ordinarji u huma dawk il-qrati li għandhom il-kompitu li jiddeċiedu tali kwistjonijiet. Illi dan ir-rimedju kien disponibbli quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti Istruttorja fejn setgħa jattakka tali prova u tali rimedju xorta waħda għadu disponibbli għall-istess rikorrent quddiem il-Qorti Kriminali fejn l-istess jista' jqajjem eċċezzjoni preliminari sabiex jattakka l-ammissibbilita' ta' tali evidenza. F'dan ir-rigward l-esponenti għalhekk jeċepixxu n-nuqqas ta' eżawriment tar-rimedji ordinarji da parti tar-rikorrenti u l-esponenti jistiednu lil dina l-Onorabbli Qorti sabiex tiddeklina milli teżerċita l-ġurisdizzjoni konvenzjonali tagħha ai termini tal-proviso għall-Artikolu 4 (2) tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropeja (Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta);

6. Illi *in linea* preliminari wkoll, l-esponenti jeċepixxu li għal dak li jirrigwarda l-jedd ta' smigħ xieraq, il-Qrati tagħna kif ukoll ta' Strasburgu dejjem irritenew illi sabiex japplikaw l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja rispettivament jridu tabilfors jitqiesu l-fatturi proċesswali partikolari tal-każ, b'mod illi biex jiddeterminaw jekk kienx hemm ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq, iridu jqisu l-proċess kollu kemm hu fl-assjem tiegħu. Dan ifisser li l-Qorti ma tistax u m'għandhiex tiffoka fuq biċċa waħda mill-proċess sħiħ ġudizzjarju biex minnu jekk issib xi nuqqas tasal għall-konklużjoni li tabilfors seħħ ksur tal-jedd għas-smigħ xieraq (ara **Adrian Busietta vs Avukat Generali** deċiża mill-Qorti Kostituzzjonali fit-13 ta' Marzu 2006 u **Dimech v. Malta** deċiża mill-Qorti Ewropeja fit-2 ta' April 2015). In vista ta dan it-tagħlim, l-esponenti jirrilevaw li t-talba fir-rikors promotur hija waħda intempestiva u prematura tenut kont li l-proċeduri kriminali in konfront tar-rikorrenti għadhom mhumiex konklużi u għalhekk għandha tiġi dikjarata bħala intempestiva minn dina l-Onorabbli Qorti.

7. Illi fil-mertu u mingħajr preġudizzju għas-suespost, in kwantu r-rikorrenti qiegħed jallega illegalita' tal-interċettazzjonijiet ta' telefonati magħmula mis-Servizz tas-Sigurta' ta' Malta bi ksur tal-Artikoli 6, 8, 13 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u jiffoka fuq l-aspett ta' min jagħmel l-awtorizżazzjoni għal tali interċettazzjonijiet telefoniċi, l-esponent jibdew billi jissottomettu li bħala prinċipju ġenerali l-Konvenzjoni Ewropeja ma tipprojbixxix interċettazzjonijiet telefoniċi. Għall-kuntrarju, il-Qorti Ewropeja irrikonoxxiet li fil-ġlieda kontra ċertu reati li huma kkunsidrati bħala serji hemm il-ħtieġa li jkun hemm sorveljanza fil-kommunikazzjonijiet. Dan huwa wkoll rikonoxxut bil-promulgazzjoni ta' diversi Konvenzjonijiet mill-Kunsill tal-Ewropa fejn espressament jirrakomanda l-użu ta' interċettazzjonijiet bħala miżura speċjali ta' investigazzjoni (ara *Council of Europe Criminal Law Convention on Corruption*).

L-esponenti jissottomettu li l-Artikoli 7 u 8 tal-Att dwar is-Servizz tas-Sigurta' (Kap. 391 tal-Liġijiet ta' Malta) jipprovdu b'dettaljatament u b'mod ċar x'ikopri mandat ta' interċettazzjoni, il-mod kif għandu jinħareġ mandat u t-termnu ta' validita' tal-mandat. Illi l-Artikoli 13 tal-Kap. 391 jaħseb għall-investigazzjoni ta' ilmenti u l-Artikolu 12 tal-Kap. 391 jaħseb għall-ħatra tal-Kummissjunarju li għandu l-funzjoni li jinvestiga l-ilmenti magħmula dwar l-aġir tas-Servizz tas-Sigurta'. Illi l-Artikolu 15 tal-Kap. 391 jitratta l-projbizzjoni ta' interċettazzjonijiet u l-Artikolu 16 tal-Kap. 391 jirregola l-iżvelar ta' messaġġi minn impjegati f'ċertu oqsma.

Illi in kwantu r-rikorrenti jallega ksur tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropeja, l-esponenti jissottomettu li bħala regola dan l-artikolu tal-Konvenzjoni jipprovdi illi kull persuna għandha dritt għar-rispett tal-ħajja familjari tagħha u għall-privatezza tagħha. Is-subinċiż (2) ta' l-istess artikolu jipprovdi illi interferenza fit-tgawdija ta' dan id-dritt ma twassalx għall-lezjoni jekk tali interferenza saret skont il-liġi u tkun neċessarja f'soċjeta' demokratika. Illi ma hemmx dubbju li l-interferenza li minnha qiegħed jillamenta r-rikorrenti hija koperta bl-Att dwar is-Servizz tas-Sigurta' (Kap. 391 tal-Liġijiet ta' Malta) u li tali interċettazzjoni kienet waħda neċessarja stante li l-iskop warajha huwa l-investigazzjoni u l-prosekuzzjoni ta' reati serji bħal dak odjern li jinvolvi traffikar ta' droga. Illi minn eżami anke superficjali tal-Att dwar is-Servizz tas-Sigurta' jinżel biċ-ċar li dina l-liġi hija waħda aċċessibbli stante li hija kodifikata (ara Liberty v. the United Kingdom; u Zakharov v. Russia), hija wkoll ċara u prevedibbli fis-sens li huwa possibbli għall-persuna (anke wara li tottjeni pariri legali) li tkun taf meta jistgħu isiru interċettazzjonijiet (fl-artikolu 3 tal-Kap. 391 jagħmilha ċara li waħda mill-funzjonijiet prinċipali tas-servizz tas-sigurta' huwa l-prevenzjoni u kxif ta' delitti gravi). Illi l-għan wara l-interċettazzjonijiet li jaħseb għalihom il-Kap. 391 huwa s-sigurta' nazzjonali, sigurta' pubblika u l-prevenzjoni u kxif ta' reati serji. Illi dawn l-għanijiet huma għanijiet li ġew kunsidrati bħala ġustifikati mill-Qorti Ewropeja (ara *Klass and Others v. Germany*). Illi għal dak li jirrigwarda n-neċessita' f'soċjeta' demokratika l-esponenti jirrilevaw li dan l-element jinstab ukoll sodisfatt peress li l-Att dwar is-Servizz tas-Sigurta' jaħseb għat-tip ta' reati meta jistgħu isiru l-interċettazzjonijiet; it-terminu ta' validita' tal-mandat; il-kategoriji ta' persuni fuq min jista' jinħareġ il-mandat; x'jiġri mid-data li tinġabar mill-interċettazzjoniet.

Illi l-fatt fih innifsu li l-mandat ta' interċettazzjoni ma jinħariġx minn awtorita' ġudizzjarja b'daqshekk ma jfissirx li l-mekkaniżmu li jaħseb għalih il-Kap. 391 tal-Liġijiet ta' Malta huwa leziv b'mod awtomatiku. Illi fatti l-Qorti Ewropeja ddeċidiet li ma kienx hemm lezjoni tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni naxxenti mill-fatt li l-awtoriżżazzjoni għall-interċettazzjonijiet isir minn membri tal-parlament.

Illi in kwantu r-rikorrenti jallega ksur tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja u tal-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta naxxenti mill-mod kif jinħarġu l-mandati, l-esponenti jissottomettu li dawn iż-żewġ artikoli jiggarantixxu proċess ġjust u smigħ xieraq fil-kuntest ta' garanziji proċedurali. Madankollu dawn l-artikoli ma jigarantixxu l-ebda dritt li persuna toġġezzjona għall-produzzjoni ta' prova partikolari iżda jiggarantixxu l-jedd li persuna jkollha l-opportunita' li tiddefendi lilha nfisha fi proċeduri li jinġiebu kontra tagħha jew li hija ġġib kontra ħaddiehor; li tkun assistita fil-proċeduri; li titħalla tip-produċi l-provi in sostenn tat-tezi tagħha; li tiġi trattata b'mod ugwali; u li tagħmel is-sottomissjonijiet tagħha. Illi dawn l-artikoli jigarantixxu biss il-protezzjonijiet proċedurali

neċessarji sabiex parti f' kawża ssemma' leħħinha u tingħata proċess ġjust quddiem Qrati imparzjali u indipendenti.

Illi ġialadarba li dak li qiegħed jilmenta minnhu r-rikorrenti huwa effettivament l-mandat u indirettament l-ammissibilita' ta' prova u cioe' l-interċettazzjonijiet miġbura abbażi ta' tali mandat, l-esponenti jissottomettu li dina l-kwistjoni toħroġ il-barra mill-garanziji ta' smigħ xieraq u dan stante li tirreferi għas-sustanza tal-proċedura kriminali u mhux limitata għall-kwistjoni ta' proċess ġjust.

Illi għal dak li jirrigwarda allegat ksur tal-artikolu 13 tal-Konvenzjoni, l-esponenti jissottometti li dan l-artikolu ma jeżiġix xi proċedura partikolari dwar kif għandu jingħata r-rimedju. L-importanti huwa li jingħata rimedju effettiv quddiem awtorità nazzjonali. Fil-fehma tal-esponenti din l-Onorabbli Qorti fis-sede kostituzzjonali tagħha hija awtorità nazzjonali li tista' tagħti rimedju effettiv lir-rikorrenti jekk jinstab li seħħew infrazzjonijiet konvenzjonali. Tassew hija għandha s-saħħa li tagħti kumpens morali lir-rikorrenti jekk huwa jingħata raġun fl-ilmenti tiegħu.

8. Illi in kwantu ir-rikorrenti qiegħed jallega li l-Avviż Legali 198 tal-2008 jikser l-Artikoli 6, 8, 13 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u dan billi jistrieħ fuq is-sentenza Digital Rights Ireland Ltd vs Minister for Communications, Marine and Natural Resources et tal-Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropeja, l-esponenti jissottomettu li t-tħassir tad-Direttiva numru 2006/24 mill-Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropeja ma ġabitx magħha t-tħassir awtomatiku ta' leġislazzjoni domestika li implimentat tali Direttiva u lanqas il-fatt (kif allegat mir-rikorrenti) li kien hemm Stati Membri tal-Unjoni Ewropja li ddeċidew li jħassru l-liġi domestika tagħhom wara l-pronunzjament ta' dina d-deċiżjoni ma ġġib magħha l-konsegwenza awtomatika li l-Istati Membri oħra għandhom iħassru l-liġi tagħhom jew li tali liġi hija invalida b'mod awtomatiku;

Illi wieħed irid iżomm f'moħħu li direttivi tal-Unjoni Ewropeja b'differenza għal regolamenti mhumiex applikabbli direttament u dan abbażi tal-Artikolu 288 tat-Trattat tal-dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropeja li jipprovdi senjatament illi " *A directive shall be binding, as to the result to be achieved, upon each Member State to which it is addressed,* ***but shall leave to the national authorities the choice of form and methods.***" (emfażi tal-esponenti). Illi ġialadarba direttivi tal-Unjoni Ewropeja jeħtieġu l-intervent nazzjonali sabiex jiġu implimentati, liema direttivi, jagħtu wkoll dik il-flessibilita' lill-Istati Membri sabiex jagħmlu t-trasposizzjoni tad-direttiva fil-liġi nazzjonali jfisser li t-tħassir ta' direttiva mill-Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropeja ma ġġibx magħha l-konsegwenza ta' tħassir tal-liġi nazzjonali li tkun ittrasponiet tali direttiva. Dan kollu jrid jiġi nkwadrat fis-sens illi Stati Membri huma obbligati li jitrasponu direttivi tal-Unjoni Ewropeja sabiex jissodisfaw l-obbligi internazzjonali assunti minnhom, u jekk ma jagħmlux dan jesponu ruħhom għall-proċeduri istitwiti mill-Kummissjoni Ewropeja. Madankollu l-Istati Membri ma għandhom l-ebda obbligu li jħassru l-liġi nazzjonali tagħhom f'każ li l-Qorti tal-Gustizzja Ewropeja tħassar direttiva u hija l-prerogattiva tal-Istat Membru jekk iħassarx l-liġi nazzjonali tiegħu jew li jintroduċi xi emendi lill-liġi nazzjonali f'tali kazijiet. Illi kienet tkun differenti s-sitwazzjoni li kieku l-miżuri li tħasret mill-Qorti tal-Gustizzja Ewropeja kienet regolament u dan stante li tali tħassir kien ikun vinkolanti fuq l-Istati Membri peress li l-istess regolamenti fin-natura tagħhom huma direttament applikabbli.

Illi jekk jiġi eżaminat dak li effettivament iddeċidiet il-Qorti tal-Gustizzja Ewropeja joħroġ biċ-ċar li dik il-Qorti ma kkundannatx b'mod kategoriku r-ritenzjoni tad-data minn telefonija ċellulari, iżda dak li sabet kien biss sproporzjon ta' ċertu disposizzjonijiet tad-Direttiva. Illi notevolment il-Qorti irritentiet illi "*the fight against international terrorism in order to maintain international peace and security constitutes an objective of general interest. The same is true of the fight against serious crime in order to ensure public security… It must therefore be held that* ***the retention of data for the purpose of allowing the competent national authorities to have possible access to those data, as required by Directive 2006/24, genuinely satisfies an objective of general interest****.*"[1] Illi il-Qorti stabbiliet ukoll illi "*As regards the question of whether the retention of data is appropriate for attaining the objective pursued by Directive 2006/24, it must be held that, having regard to the growing importance of means of electronic communication,* ***data which must be retained pursuant to that directive allow the national authorities which are competent for criminal prosecutions to have additional opportunities to shed light on serious crime and, in this respect, they are therefore a valuable tool for criminal investigations.*** *Consequently, the retention of such data may be considered to be appropriate for attaining the objective pursued by that directive.*" (Emfażi tal-esponenti);

Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, huwa manifest li l-fattispecie tal-kawża odjerna jinkwadraw ruħhom perfettament fix-xenajri li ġew identifikati mill-Qorti tal-Gustizzja Ewropeja fis-sentenza tagħha fejn għamlitha ċara li f'tali każijiet, u ċioe' f'każijiet li jinvolvu l-investigazzjoni u l-prosekuzzjoni ta' ***reati serji,*** ir-ritenzjoni tad-data minn telefonija ċellulari hija permissibbli u dan sakemm id-data tirreferi għall-perjodu taż-żmien partikolari marbut maż-żmien meta r-reat ġie kommess u liema data tirrigwarda l-persuni li kienu involuti b'xi mod fil-perpetrazzjoni tar-reat li fin-natura tiegħu jikkwalifika bħala reat serju. Illi f'dan ir-rigward il-Qorti Ewropea għamlitha ċara illi ir-ritenzjoni tad-data minn telefonija ċellulari kienet tkun sproporzjonata biss li kieku kienet tikkonċerna persuni "*for whom there is no evidence capable of suggesting that their conduct might have a link, even an indirect or remote one, with serious crime"*, u li kieku l-obbligu tar-ritenzjoni "*is not restricted to a retention in relation (i) to data pertaining to a particular time period and/or a particular geographical zone and/or to a circle of particular persons likely to be involved, in one way or another, in a serious crime, or (ii) to persons who could, for other reasons, contribute, by the retention of their data, to the prevention, detection or prosecution of serious offences";*

Illi għal dawn ir-raġunijiet, ir-rikorrent ma jistax jargumenta li l-Avviz Legali 198 tal-2008 jikser id-dritt għall-protezzjoni tal-privatezza u l-ħajja familjari kif protett u dan stante li r-ritenzjoni tad-data telefonika fiċ-ċirkostanzi partoklari tal-każ odjern hija tassew gustifikata, neċessarja u proporzjonata mal-iskop li għalih qiegħdha tinżamm u ċioe' l-investigazzjoni u l-prosekuzzjoni ta' reat serju u ċioe' traffikar ta' droga.

Illi in kwantu r-rikorrenti jallega ksur tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropeja, l-esponenti jissottomettu li bħala regola dan l-artikolu tal-Konvenzjoni jipprovdi illi kull persuna għandha dritt għar-rispett tal-ħajja familjari tagħha u għall-privatezza tagħha. Is-subinċiż (2) ta' l-istess artikolu jipprovdi illi interferenza fit-tgawdija ta' dan id-dritt ma twassalx għall-lezjoni jekk tali interferenza saret skont il-liġi u tkun neċessarja f'soċjeta' demokratika. Illi kif intwera ampjament f'din ir-risposta, l-interferenza li minnha qiegħed

1

jillamenta r-rikorrenti hija koperta bl-Avviz Legali 198 tal-2008 u li r-ritenzjoni tad-data kienet waħda neċessarja stante li l-iskop warajha huwa l-investigazzjoni u l-prosekuzzjoni ta' reati serji bħal dak odjern li jinvolvi traffikar ta' droga;

Illi in kwantu r-rikorrenti jallega ksur tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja u tal-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta naxxenti mill-użu tad-data, l-esponenti jissottomettu li dawn iż-żewġ artikoli jiggarantixxu proċess ġjust u smigħ xieraq fil-kuntest ta' garanzija proċedurali. Madankollu dawn l-artikoli ma jigarantixxu l-ebda dritt li persuna toġġezzjona għall-produzzjoni ta' prova partikolari iżda jiggarantixxu l-jedd li persuna jkollha l-opportunita' li tiddefendi lilha nfisha fi proċeduri li jinġiebu kontra tagħha jew li hija ġġib kontra ħaddieħor; li tkun assistita fil-proċeduri; li titħalla tipproduċi l-provi in sostenn tat-tezi tagħha; li tiġi trattata b'mod ugwali; u li tagħmel is-sottomissjonijiet tagħha. Aktar minn hekk, id-dritt għal smigħ xieraq ma jiggarantix li s-sentenzi mogħtija minn Qrati jkunu korretti iżda jigarantixxi biss il-protezzjonijiet proċedurali neċessarji sabiex parti f' kawża ssemma' leħinha u tingħata proċess ġjust quddiem Qrati imparzjali u indipendenti.

Illi gialadarba li dak li qiegħed jilmenta minnhu r-rikorrenti huwa effettivament ammissibilita' ta' prova u ċioe' l-użu ta' data, l-esponenti jissottomettu li dina l-kwistjoni toħroġ il-barra mill-garanziji ta' smigħ xieraq u dan stante li tirreferi għas-sustanza tal-proċedura kriminali u mhux limitata għall-kwistjoni ta' proċess ġjust.

Illi għal dak li jirrigwarda allegat ksur tal-artikolu 13 tal-Konvenzjoni, l-esponenti jissottometti li dan l-artikolu ma jeżiġix xi proċedura partikolari dwar kif għandu jingħata r-rimedju. L-importanti huwa li jingħata rimedju effettiv quddiem awtorità nazzjonali. Fil-fehma tal-esponenti din l-Onorabbli Qorti fis-sede kostituzzjonali tagħha hija awtorità nazzjonali li tista' tagħti rimedju effettiv lir-rikorrenti jekk jinstab li seħħew infrazzjonijiet konvenzjonali. Tassew hija għandha s-saħħa li tagħti kumpens morali lir-rikorrenti jekk huwa jingħata raġun fl-ilmenti tiegħu.

Fi kliem ieħor, l-importanti huwa li jkollok rimedju quddiem awtorità nazzjonali, dan irrispettivament jekk bil-mezz ta' talba quddiem il-Qrati ordinarji jew bil-mezz ta' kawża kostituzzjonali/konvenzjonali. Hekk pereżempju ilment taħt l-artikolu 13 kien ġie mwarrab mill-Qorti Ewropea Għad-Drittijiet tal-Bniedem fis-sentenza *Nazzareno Zarb vs. Malta* deċiża fl-4 ta' Lulju 2006, għaliex għan-nuqqas fil-liġi ordinarja li tipprovdi għal rimedju fil-każ ta' dewmien inġustifikat fil-proċeduri, kien jagħmel tajjeb ir-rimedju taħt il-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta quddiem il-qrati b'setgħat kostituzzjonali.

Propriju dawn il-proċeduri kostituzzjonali għandhom il-potenzjal li jagħtu dak li qiegħed ifittex r-rikorrenti u cioe' rimedju. Illi bl-intavolar ta' dawn il-proċeduri konvenzjonali r-rikorrenti stess qiegħed jirrikonoxxi li s-sistema Maltija tipprovdi għal rimedju domestiku li huwa effettiv. Li kieku ma kienx hekk ir-rikorrenti ma kienx ser joqgħod jeħlu l-ħin u l-flus tiegħu biex jiftaħ dawn il-proċeduri.

Għalhekk safejn ir-rikorrenti qiegħed jilmenta minn ksur tal-artikolu 13 tal-Konvenzjoni Ewropeja dan huwa manifestament infondat jekk mhux ukoll fieragħ għaliex dawn il-proċeduri u din l-Onorabbli Qorti bħala awtorita nazzjonali għandhom is-setgħa li jagħtu rimedju effettiv lir-rikorrenti jekk kemm–il darba jirnexxielu juri li tassew ġew

imkasbra lilu xi wieħed mill-jeddijiet fundamentali tiegħu kif imħares taħt il-Konvenzjoni Ewropea.

Illi jsegwi li dina l-lanjanzi u t-talbiet kollha tar-rikorrenti għandhom jiġu miċħuda.

Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjeż''.

Rat id-dokumenti u atti kollha fil-proċeduri.

Rat il-verbal tad-29 ta' Ottubru 2018 li permezz tiegħu qablu li din il-Qorti għandha l-ewwel tiddeċiedi l-eċċezzjoni numru 3 tal-intimati Awtoritajiet u ċioe' li għandu jkun applikat il-prinċipju tar-*res iudicata* fid-dawl tas-Sentenza tal-Prim'Awla Qorti Ċivili, Sede Kostituzzjonali fl-ismijiet Charles Steven Muscat vs-Avukat Ġenerali tas-27 ta' Settembru 2012 (Ara ukoll verbal tal-25 ta' Frar 2019)

Rat in-noti ta' osservazzjonijiet rispettivi tal-partijiet.

Rat li r-rikors tħalla għal-lum għas-Sentenza dwar l-eċċezzjoni fuq imsemmija.

<u>Punti ta' fatti</u>

F'Diċembru tal-2001 il-Pulizija kellhom informazzjoni fis-sens li kien hemm numru ta' persuni qiegħdin jorganiżżaw l-importazzjoni ta' ammonti mhux żgħar tad-droga eroina u cannabis bil-ħsieb li dawn jiġu traffikati f'Malta. B'uħud minn dawn il-persuni kienu ġewwa il-ħabs ta' Kordin u wieħed minnhom ir-rikorrent.

Il-Pulizija, bl-għajnuna tas-Servizzi tas-Sigurta' kienu qiegħdin jinterċettaw telefonati inkonnessjoni ma' din "*kongura*", kif jiddiskriviha fi kliemu stess ir-rikorrent fir-rikors promotur. Tajjeb li jingħad ukoll, li r-rikorrent b'ebda mod ma jiċħad li dan kien minnu. Anzi jgħid ukoll li "*waqt l-investigazzjonijiet irrizulta li*

meta bdew isiru t-tratativi mehtiega bejn diversi persuni ai fini ta' din l-azzjoni illegali, Charles Steven Muscat, li f'dak iz-zmien kien detenut gewwa l-facilta' ta' Kordin, beda jikkomunika ma' persuni sabiex jigu fornuti ammonti kbar tad-droga kokajina u cannabis bl-iskop li tigi importata f'Malta u dan ai fini ta' traffikar tal-istess f'pajjizna" (a' fol 2).

B'konsegwenza ta' dawn l-investigazzjonijiet inħareġ Att ta' akkuża numru 47/2010 fl-ismijiet Ir-Repubblika -vs- Charles Steven Muscat fejn ġie akkużat b'diversi rejati fosthom dak ta' assoċjazzjoni, importazzjoni, traffikar u pussess ta' droga.

Ir-rikorrent intavola kawża Kostituzzjonali kontra l-intimat Avukat tal-Istat li ġiet deċiża b'eżitu sfavorevoli għar-rikorrent fis-27 ta' Settembru 2012.

<u>Punti ta' liġi</u>

Fil-qosor ħafna, r-rikorrent qiegħed jgħid, li bil-mod kif saru l-investigazzjonijiet u kif ukoll minħabba kif imfassla l-liġi Dwar is-Servizzi tas-Sigurta', kap 391 tal-liġijiet ta' Malta, flimkien mal-mod kif saret it-trasposizzjoni tad-direttiva tal-EU dwar l-Ipproċessar tad-Data Personali fis-settur tal-Komunikazzjonijiet Elettroniċi (Ara avviż legali u 440.01 u Avviż legali 198 tal-2008), qed jinkissrulu d-drittijiet fundamentali tiegħu kif imħarsa minn artikoli 32(cc) u 39 tal-Kostituzzjoni u tal-artikoli 6, 8 u 13 tal-Konvenzjoni.

Kif ingħad, l-intimati eċċipew li r-*res iudicata*. Għalhekk huwa meħtieġ li qabel kollox tiġi deċiża din l-eċċezzjoni, mhux biss għaliex hija regola ta' ordni pubbliku per eċċellenza, iżda ukoll sabiex jekk tintlaqa' ma jinħeliex aktar żmien.

<u>Konsiderazzjonijiet</u>

Il-prinċipji dwar x'jikkostitwixxi *res iudicata* kemm-il darba ġew spjegati minn dawn il-Qrati bl-akbar konsistenza. Biex l-eċċezzjoni tar-*res iudicata* tirnexxi, jridu jiġu pprovati tlett elementi li llum saru klassiċi:-*aedem res* u ċioe` l-istess oġġett, *eadem persona* ċioe` l-istess partijiet u *aedem causa petendi* ċioe` l-istess mertu (ara **Charles Cortis -vs- Francis X. Aquilina, Prim'Awla, 29 ta' Settembru 2003**).

Pero' din il-Qorti dejjem insistiet, li qabel ma jsir eżami ta' kull wieħed mill-elementi, trid l-ewwel tara x'ġie effettivament deċiż mis-Sentenza preċedenti. Il-Kap 12 tal-liġijiet ta' Malta jipprovdi dwar l-elementi ta' x'għandu jkun fija Sentenza:

Artikolu 218 jispjega li "*Fis-sentenza għandhom qabel xejn jingħataw ir-raġunijiet li fuqhom il-qorti tkun ibbażat id-deċiżjoni tagħha, u għandu jkun hemm fiha wkoll riferenza għall-proċedimenti, għat-talbiet tal-attur u għall-eċċezzjonijiet tal-konvenut"* Artikolu 23 ikompli jispjega b'mod aktar ċar dwar il-parti konklussiva u ċioe' dik il-parti li kommunament tiġi imsejjħa d-**Decide**: "*Is-sentenzi fil-każijiet kollha għandhom jingħataw fil-pubbliku. Il-qorti li tkun qiegħda tagħti sentenza għandha taqra l-parti operattiva, li tkun inkluża l-parti konkluživa tas-sentenza. Il-parti operattiva tas-sentenza għandha tinkludi talbiet jew l-eċċezzjonijiet li jkunu ġew deċiżi u* <u>kull dikjarazzjoni maħsuba li tkun konklussiva jew vinkolanti</u>*. Minnufih malli tingħata s-sentenza, l-imħallef jew il-maġistrat għandu jdaħħal traskrizzjoni ffirmata tas-sentenza fil-proċess tal-kawża".* (emfażi tal-Qorti).

Hija l-fhema ta' din il-Qorti, li hija l-parti konklużiva ossia d-decide li twassl jekk għandiex tqies l-eċċezzjoni tar-*res iudicata.* Minn eżami ta' din il-parti tas-Sentenza ċitata jirriżulta, li peress li dik il-Qorti iddeklinat li teżerċita l-poteri tagħha taħt artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni għaddiet biex *tehles lill-intimat milli jibqa' fis-Sentenza*. Dan ifisser li l-mertu baqa' mittiefes. Dan qiegħed jingħad anke fuq dak li jgħallmu is-Sentenzi.

Fis-Sentenza tal-**Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) fl-ismijiet Mintoff -vs- Avukat Generali tas-7 ta' Lulju 2004** intqal hekk:

"Għall-kumpletezza jingħad li l-fatt li l-proċeduri preċedenti, wkoll ta' natura Kostituzzjonali, ġew kanċellati min din il-Qorti fit-23 ta' Mejju, 2001, u ma saritx talba għar-reappuntament tagħhom fit-termini tal-artikolu 199(3) tal-kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta, ma jfissirx li l-istess rikorrenti ma jistgħux iressqu proċeduri ex novo. L-effett ta' kawża kanċellata mhux riappuntata huwa l-istess bħal meta kawża titqies deżerta skond l-Artikolu 965 tal-Kap 12 u, a tenur ta' l-artikolu 963(6) ta' l-istess Kap. 12, 'Bid-diżerzjoni ta' kawża fil-Qorti ta' l-ewwel grad il-proċediment jispiċċa, iżda ma jispiċċax il-jedd għall-azzjoni'. Huwa biss il-ġudikant li żżomm it-trattazzjoni ta' kawża determinata f'ġudizzju separat, iżda d-deżerzzjoni, salv ir-responsabilità għall-ispejjeż, ma żżommx lill-istess parti li fetħet l-ewwel kawża li tiftaħ proċeduri ġodda fuq l-istess meritu". (Ara ukoll **Henry Ellul Sullivan et noe v. Joseph Dimech" deċiża fit-13 ta' Ottubru 1998**).

F'Sentenza oħra, dan il-punt joħroġ aktar ċar b'referenza diretta anke għall-Istitut tal-liberazzjoni mill-Osservanza bl-effetti li dan iġib miegħu:

"It-talba gudizzjarja tinterrompi l-preskrizzjoni u hija ineffikaci ghall-finijiet ta' l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni fil-kazijiet stabbiliti fil-Kodici Civili. Jekk il-liberazzjoni mill-osservanza tal-gudizzju m'ghandhiex l-effett li tinnewtralizza l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni tad-dritt ta' l-azzjoni in corso, multo magis m'ghandux ikollu tali effett il-kancellament ta' kawza fejn, kif inghad, il-Qorti bl-ebda mod ma tinvesti l-meritu u semplicement tiddesisti milli tiehu konjizzjoni taghha billi tordna li titnehha minn quddiemha. Kancellament li ma jjppreкludix lill-attur id-dritt li jipproponi l-azzjoni sakemm ikun ghadu fiz-zmien li hekk jaghmel". (Ara **Sentenza fl-ismijiet Ellul Sullivan -vs- Dimech tat-13 ta' Ottubru 1998**).

Fis-Sentenza ċitata f'dawn il-proċeduri, fil-parti vinkolanti tagħha ma ċaħditx it-talbiet. Għalhekk qatt ma jista' jingħad li l-mertu ġie deċiż. Dan ifisser, li l-intimati Awtoritajiet ma għandhomx raġun fl-eċċezzjoni tar-*res iudicata* għaliex il-mertu baqa' miftuħ. Hija d-deċiżjoni finali fuq il-mertu li tissiġilla definittivament il-kwistjoni u litiġju ta' bejn il-partijiet. Minn dan kollu, f'din is-Sentenza ma hemm xejn.

Għalhekk din il-Qorti ma għandiex għalfejn tidħol fl-eżami dwar x'inhuma il-komponenti ġuridiċi tar-*res iudiacta* peress li ser tiċħadha għar-raġunijiet fuq spjegati.

Jiġi fl-aħħar iċċarat, li l-kwistjoni dwar il-mertu għad irid ikun trattat u deċiż fi stadju ulterjuri ta' dawn il-proċeduri.

<u>Decide</u>

Għaldaqstant, din il-Qorti qed taqta' u tiddeċiedi din il-vertenza bil-mod segwenti:

Tiċħad it-tielet eċċezzjoni tal-intimati Awtoritajiet dwar l-prinċipju tar-*res iudicata*.

Tordna għalhekk il-prosegwiment tar-rikors.

Spejjeż ta' dan l-episodju a' karigu tal-intimati Awtoritajiet.

Imħallef Toni Abela

Deputat Reġistratur